

Remissvar på "Statsbidrag för höjda löner till lärare och vissa andra personalkategorier"

ID-nummer: U2015/05040/UH

Idéburna Skolors Riksförbund gav muntliga kommentarer till promemorian i samband med remissmöte i Regeringskansliet den 3 december 2015. Vi vill här lämna vårt hela remissvar i skriftlig form.

Idéburna Skolors Riksförbund hälsar denna satsning på läraryrkets attraktivitet välkommen. Vi tror att den, tillsammans med andra minst lika viktiga insatser som syftar till att återupprätta förtroendet för yrkeskårens professionalism, kan bidra till att kvalitén på den svenska lärarkåren kan höjas, rekryteringen till läraryrket stärkas, och att den är ett bidragande incitament att stanna kvar i läraryrket.

1. Framtida distribution av statsbidraget

Bidraget skall i initialskedet sökas av huvudmän via skolverket. Avsikten är enligt promemorian att bidraget i framtiden skall gå via kommunerna. Vi efterlyser analys av och handlingsplan för hur regeringen tänker säkerställa att det kommunala självstyret inte kommer att äventyra att lönesatsningen verkligen kommer att komma lärarna till del.

2. Temporär eller permanent förstärkning

Vi utgår från att avsikten med statsbidraget är att det är permanent. Vi saknar dock i promemorian tydlighet på individnivå i detta avseende.

Ett minskat och i värsta fall återtagande av bidraget kommer att få kontraproduktiva resultat. Vi efterlyser styrmekanismer som säkerställer att det inte blir ett kort tillfälligt lönepåslag på individnivå. Vi undrar om det är det tänkt att man som enskild lärare får detta lönebidrag under ett läsår, och att huvudmannen därefter skall ansöka igen och bedöma halten av lärarens insatser, vilket vi finner allt för kortsiktigt.

3. Relationen till den ordinarie lönebildningen

Vi stöder att statsbidraget inte skall få interferera med den ordinarie löneutvecklingen. Vi är dock skeptiska till att detta är görligt, och efterlyser styrmekanismer som säkerställer denna ambition.

Vi vill särskilt peka på risken att statsbidraget kan få negativ inverkan på ingångslönerna eller lönesättningen vid nyanställning, eftersom man då inte har en lönerevisionsprocess att luta sig mot.

Se även punkt 8 nedan om hur lönebildningen riskerar att påverkas negativt av den urholkningseffekt statsbidragets utformning ger.

4. Om förskola och fritidshem

Vi anser att förskolan och fritidshemmet är så viktiga delar av det sammanhålla skolsystemet, att de helt bör inkluderas i statsbidraget. Så som bidraget är konstruerat enligt promemorian kommer det, i den mån förskola och fritidshem kan komma ifråga, att urholkas, eftersom förskolans barn inte är bidragsgrundande.

I promemorian radas ett antal argument upp för förskolans viktiga roll. Man pekar på att de barn som gått i förskolan uppvisar bättre resultat i skolan. OECD-rapporten lyfter fram vikten av tidiga insatser vad gäller basämnena, för att man inte skall hamna efter i andra ämnen på grund av läs-/mattesvårigheter. En god förskoletid är av avgörande betydelse för detta. Vidare konstateras i promemorian att förskollärare är ett mycket stort bristyrke. Allt detta talar för att förskolan skall omfattas på samma villkor som de andra aktuella skolformerna.

Detta gäller i lika hög grad fritidshemmet som spelar en synnerligen viktig roll för barnens/elevernas lärande och utveckling. Det är idag mer regel än undantag att ett barn går på fritidshemmet under några år.

I promemorian föreslås att huvudman med enbart förskola inte skall omfattas av bidraget. Den huvudman som har både någon av de skolformer som föreslås ska omfattas av bidraget, och som också har en förskola, skall kunna allokera max 10% av den tilldelade potten till förskola och fritidshem.

Eftersom inte förskolans barn är bidragsgrundande kommer detta att holka ur bidraget för sådana huvudmän.

5. Kriterierna för statsbidraget

Vi efterlyser en verklighetsanpassning av kriterierna för statsbidraget, där beprövad erfarenhet och lokala förhållanden måste få väga tyngre än vad promemorian ger vid handen.

Lärarlönesatsningen skall säkra att läraryrkets status och kvalitet höjs. De goda krafterna skall söka sig till utbildningarna, och de redan utbildade skall förmås stanna kvar i yrket.

Vi ser principiellt positivt på att lärarlegitimation skall vara grunden för detta statsbidrag. Med de brister vi menar att lärarlegitimationen har, givet även det krisläge svensk skola befinner sig i, bör man överväga att låta lönesatsningen vara mer pragmatisk. Många utbildade och kompetenta lärare hamnar idag i kläm då de inte ges lärarlegitimation, ofta trots lärarutbildning och lång beprövad erfarenhet. Exempel på detta är både Montessori- och Waldorflärare. Även musklärare med utbildning mot primärt kommunala kulturskolan drabbas. Dessa är, med sina musikaliska färdigheter av hög klass och med nödvändig bredd och hög kvalitet, kopplad till ofta långa och beprövade kvalitativa erfarenheter, för många kommuner ett nödvändigt komplement till klasslärare i musik i skolan. Dessutom är skolverksamheten är nödvändig komplettering för den Kommunala Kulturskolans verksamhetsplanering. Båda dessa exempel på lärarkategorier är omistliga i den svenska skolsystemet, men blir utan legitimation och saknar därmed möjlighet att ta del av detta statsbidrag. Vi menar att detta är orimligt.

Vi menar att man bör vikta upp den beprövade erfarenheten, och möjliggöra att även utbildade lärare med lång pedagogisk erfarenhet med hög kvalitetsfaktor,

men utan lärarlegitimation som den är utformad idag, efter kvalitetsgarantier från huvudmannen skall kunna omfattas av lönesatsningen. De är en stor del av den goda skolan som vi annars riskerar att tappa, vilket skulle kunna göra lönesatsningen kontraproduktiv.

Därför bör kriterierna för statsbidraget användas som exempel, och inte som kravspecifikationer. Det är den enskilde huvudmannen som bäst kan avgöra halten av en enskild lärares insatser. Det är också på lokal nivå man måste hantera den psykosociala dynamiken, som kommer att kännas vid påfrestningar genom detta välkomna statsbidrag.

Verkligheten är långt mer komplicerad och mångfacetterad än kriterierna ger utrymme för. Därför bör avsnitten på sid. 22, fjärde stycket, vara vägledande också för bedömning av vilka som omfattas av bidraget.

6. Rektorer

Skolledningarnas löneutveckling hotas av urholkning om inte särskild satsning görs för rektorer och förskolechefer.

Informationen vid remissantalet den 1 december 2015 gav klart besked att statsbidraget omfattar även skolledare. Dock menar vi att regeringen borde ge ett särskilt statsbidrag för rektorer och förskolechefer. En lärare som t.ex. är förstelärare och dessutom får lönetillskott genom det aktuella statsbidraget kommer i många fall att lönemässigt ligga över skolledarna, även om de skulle få del av detta bidrag. Svårigheten att rekrytera en redan svårrekryterad yrkeskår är uppenbar.

7. Återbetalningsskyldighet

Vi efterlyser klarare regler kring återbetalningsskyldigheten, och föreslår att det skall vara möjligt för huvudmannen att omfördela bidrag till kvalificerad ersättande lärare eller andra kvalificerade lärare inom ramen för samma ansökan, om de förutsättningar för statsbidraget som låg till grund för ansökan inte längre finns, t.ex. då lärare slutat sin anställning eller vid långsjukskrivning.

8. Bidragsbeloppen

Vi anser att bidraget skall räknas upp så att det täcker hela kostnaden för lönesumman.

Om uppräknningen inte även omfattar kostnader för pensionsavsättningar kommer statsbidraget att urholka den enskilda skolans ekonomi. En sådan kontraproduktiv ekonomisk ekvation drabbar naturligtvis eleverna, men blir även hämmande för den avtalsstyrda löneutvecklingen, och bidragsutformningen motverkar på så sätt sitt eget syfte.

För Idéburna Skolors Riksförbund
Lars Brandström
lars.brandstrom@telia.com
0706 431707

Arbetsgivaralliansen och Arbetsgivarföreningen KFO instämmer

Arbetsgivaralliansen och Arbetsgivarföreningen KFO stödjer Idéburna Skolors Riksförbunds remissvar på "Statsbidrag för höjda löner till lärare och vissa andra personalkategorier", ID-nummer: U2015/05040/UH.

Hans-Göran Elo
Förbundsdirektör,
Arbetsgivaralliansen

Petter Skogar
Förbundsdirektör,
Arbetsgivarföreningen KFO